

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; helyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Lang Leopold, Erzsébet tér, 9. sz.) Bécsben Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész lapon.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

Előfizetési fölhívás

„SZÉKELY HIRLAP”

1875. évi VII-ik évfolyamára.

Tartozkodunk ezúttal a hosszas fölhívás közzétételétől; e helyett egyszerűen lapunk hat éves multjára hivatkozunk, s meg vagyunk győződve, hogy egy vidéki lapnál ennyi idő elég indok, annak további föntartására.

Lapunk politikája kezdettől fogva Deák-párti volt; azon párt elveit vallottuk, mely létrehozta a kiegyezés művét, s czélul tűzte hazánkat a reformok — a belpolitika terén is regenerálni.

Ez volt nagy hazánkfia, s a melléje, mint hadvezér mellé tömörült többség politikája, s ennyiben voltunk és leszünk e párt harczoai.

Ezen elveket jövőre sem tagadjuk meg; rejtett gondolataink nincsenek, s nyíltan kimondjuk: hogy ez elvek létesítését tartjuk szemünk előtt és pedig minden áron, s inkább elválnunk a többségtől, hogy sem azok következetes keresztülviteléről lemondjunk.

Liberálisok leszünk úgy föl, mint lefelé; a kormány és parlament egyes botlásait elnézni ép oly véteknek tartjuk, mint megakadályozni őket az üdvös munkálkodásban.

Kiváló figyelemmel leszünk a székely nép speciális érdekeire, s törekedni fogunk, hogy ez érdekek az intéző körökben is fölsimertessenek.

Barátjai, testvérei leszünk más nyelvű és fajú polgártársainknak, de útjában állunk a lábra kapott magyarellenos üzemeknek, miket egyes szédelgők szítanak, a csendes s kenyerét tisztességes munkája által megszerző nép között.

Ez lesz politikai programmunk.

Lapunk jogi- és társadalmi iránya ismeretes; a jogi szemlében felölelünk minden érdekesebb jogi kérdést, s czélunk főleg gyakorlati adatokkal szolgálni a szakközönségnek; e rovatban lesz egyszersmind visszatükrözve a „Jogász-Egylet” belélete és szellemi munkássága is.

Élénk figyelemmel kísérjük hazánk s főleg városunk társadalmi mozzanatait; azon leszünk, hogy városunk izolált elemeit, erőntől kitelhetőleg egyesülés s egymáshoz közledésre ébresszük.

Azt hisszük a rövidben foglaltak által kellőleg indokoltuk lapunk további fennállásának szükségességét, s meg vagyunk győződve, hogy a székely nép s annak derék fővárosa nem fogja elvonni pártolását a tiszta hazafiság e vállalatától.

M.-Vásárhelytt, 1874. december 15.

Kuti Albert,

ügyvéd s a „Sz. Hirlap” felelős szerkesztője.

Előfizetési föltételek:

Jan.—decz. (egész évre) 6 frt — kr.

Jan.—jun. (félévre) 3 „ — „

Jan.—márcz. (negyedévre) 1 „ 50 „

Az előfizetési pénzek legcélszerűbben postai utalvánnyal, a „Székely Hirlap” kiadóhivatalának a ref. főtanodai könyvnyomdába czimzendők, hol alólírt által a lap pontos kezeléséről gondoskodva van.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőnket, sziveskedjenek megrendeléseiket e hó végéig megtenni, hogy a szétküldésben fennakadás ne történjék.

E lap megjelenik ezután is hetenként kétszer és pedig: szerdán és szombaton a délelőtti órákban.

Maros-Vásárhelytt, 1874. decz. 15-én

teljes tisztelettel

Imreh Sándor,

ref. főtanodai nyomdász.

Báró Apór Károlynak a kaszinó-egylet f. hó 27-i gyűlésében tartott elnöki megnyitó beszéde.

Tisztelt kaszinó-egyleti nagygyűlés!

Az ember szellemi életének nyilvánulásai mindig töredékesek, s bárha egyes lángelmék a teljes dicsőséget iránytadó alkotásaik által ki is érdemlik, de egyesek összeható működésének és szerves alkotásának csodálatra méltó eredménye a társadalom megalkotásában, fenntartásában és gyarapításában találja természetszerű hivatásának megoldását.

A társadalom nem a világalkató mindenható-ságnak befejezett műve, sem nem egyes lángelméknek nagy szabású alkotása; mindnyájunk hivatásának, elrendeltetésének, megvalósulásának örvendő eszménye az, mely a változó idők észszerű követelményeinek el nem ódázható appropriációjában találja meg ifjodását és életképességét, épen azért nem is emancipálhatja magát azon uralom és befolyás alól, melyet minden kornak iránytadó szelleme gyakorol.

A társadalom állandó létezésének kiapadhatlan forrása azon kényszerű állapot, mely az anyagi és szellemi szükségleteket a kölcsönös kielégítésre utalja, s az anyag és szellem kiapadhatlan gazdagsága, azon meg nem csökkenthető tőke, melynek szakadatlan igénybe vétele a meg nem szűnő munkálkodást eredményezi. Ezen munkálkodás, mint az állati testben a vérnek kerengése, a létfeltétel jellegével bír, s az időnkint beálló rohamosság és lankadság káros állapotokat idéznek elő, melyeknek orvoslására különböző módok és rendszerek szerint az emberiség meleg keblű barátai most és minden időben fáradozni köteimüknek ismerték; ezen fáradozások eredménye az állambölselet foliansokra szaporodott tudománya és a különböző politikai rendszerek legioja, mely utóbbiak, legnagyobb részben, nem mentek azon tévedéstől, hogy vagy a létező állapotokat és nyilvánuló életjelenségeket örök időkre stabilisálni törekedtek, vagy az események láncolatát merész kezekkel kettétörve, a multat me-reven megtagadták és az elmélet mulékony tanai szerint törekedtek államot alkotni, mely a jelen minden segédforrásait igénybe vevén, a jövőt előlegezte.

De nem folytatom tovább ezen elméleti tételek fejtegetését, s tartózkodom még csak megkísérlésétől is annak, hogy társadalmunk viszonyait ezek szerint bírálat tárgyává tegyem, hiszen ezen tisztelt kaszinó-egyletnek tagjai mindnyájan a helyzet iránt kellően vannak tájékozva. Tisztelt uraim! a mi bajaink teljes leplezetlenségben előttünk föl vannak tárva, s együttes agyálainknak tárgyát képezik és épen ebben találja indokolását azon komoly állapot, mely a re-

ménykedésnek, csüggedésnek, itulbizakodottságnak és önhagyottságnak sajátságos vegyülete; ez igazolja azon mozgalmat a társadalom terén, mely az ellentétes politikai nézetek hiveit egyesíteni törekszik, ez magyarázza meg azon naponként előforduló félreértéseket, melyekben egyesek jó akaratu intenciói részesülnek, mert nyomasztó a jelen, s rettegünk a jövő esélyeitől, s így hiányzik bennünk a higgadtságnak azon neme, mely a veszély pillanataiban egyedül lehet biztos tanácsadónk.

Tartózkodás nélkül mondom ki, hogy nincsen a társadalomnak oly osztálya vagy tagja, mely a közelmúlt cselekményeiben részes ne volna, s épen, a mint egyfelől minden mentegetődzés mások kiméltelen hibáztatásának kíséretében a hazafias ösztűködésnek akadály, úgy másfelől az elzárkozott visszavonulás közügyeink intézésében a lehangoltságot fokozza, s oly életképes elemeknek működését lehetetleníteni, melyek nélkül egységes műveletek nem létesíthetők.

Nagy tévedésnek tartom azon eljárást, mely a pártfegyelem czége alatt minden transactiót megfűsíteni törekszik és azon hitben altatja el magát, hogy egyik vagy másik pártnak győzelme és uralma megállapítja hazánk boldogságát s nem tanúsítja politikai érettségünket, midőn a sajtónak nem minden hiányolástól ment mindenható. ságának csatlakozhatlanságot tulajdonítunk, s egyesek magasztalásában, vagy megalázásában a közvélemény igazságos ítéletét véljük feltalálni. Korunkban a tényleges viszonyok exigenciáival ellentétben álló vallás, politikai elvek, pénzügyi műveletek, iparvállalatok, a nemzeti meggyőződés elenébe a sajtóban törekszenek közvéleményt erőszakolni maguknak, s épen azért ezen elismert nagy hatalom nem ritkán tagadja meg magas hivatását.

Felfogásom szerint a vallás dogmái a szükségképen változó politika tanainak uralma alá nem kényszeríthetők, s azok helyesen értelmezve, mint

a hitnek és az egyéni meggyőződésnek kifolyásai, a világiakat intéző emberi hatalomnak mindenkor lovasias oltalmára jogosulva vannak, s itt csak akarva teremthetjük meg az akadályokat, hogy a szilárd hívők sokasága a kételkedőkkel egybe ne forrjon a társadalom consolidatiójának hazafias nagy munkájában.

Nem szabad a politikai pártok elnevezéséből átörökölt gyűlölködésben megmaradnunk, mert hiszen a multnak emberei azon kor eszméinek voltak képviselői, s kétségtelenül, mint egykor az ősök hivek voltak hazájuk érdekeinek önzetlen szolgálatában, úgy az utódok is ezen nemes erényeknek mindig felelősséggel köteles örökösei, kiknek érdekük a haza ügyével ellentétes soha nem lehet.

Tévedünk, ha minden megfontolás nélkül sorakozunk oly zászlók alá, melyeknek nagy szava jeligéje, nem valósítható eszméknek ígér valóslást, s végeredményben a nagy tömeg elámitására számított eszköznél nem egyéb. Az elfogultság megzavarja ítélőtehetségünket és szenvedélyek uralma alá kényszerít, s így megszűnvn önmagunknak urai lenni, észrevétlenül az előitéletek rabságába esünk, melynek nyomasztó sulya alatt az egyén eszközzé aljasul.

Válságos a helyzet, melyben nemcsak mi vagyunk, hanem a continensnek csaknem minden társadalmá küzködik; de a történelem biztatólag tesz tanúságot arról, hogy a szükség végpercziben mindig magunkban találtuk meg a biztos segédelmet; hősiesség elszántság a csaták vérmezején; igaz bátor szó a hatalom urai előtt; lankadni nem tudó küzdelem az igazság meggyőző fegyvereivel; jaj nélküli elhordozása a ránk nehezült szenvedéseknek, Isten örök életre hívott nemzeté avatták fel a magyart, s most tudnánk-e hát sorsunk felett elcsüggedni, midőn annak még mindig urai vagyunk?

Nem, tisztelt uraim! Árpád majdnem ezred-

éves örökségét, mint szent hitbizományt, megtudjuk és fogjuk tartani. Egybeforrunk abban a nagy mindenható és öröklétű eszmében, melynek neve a „Haza“: ezért teszünk, küzdünk, s ha kell áldozunk; erre fogunk törekedni családi tűzhe-lyünknel, megszabott teendőink körében, szobáink falai között és a nyilvánosság foruma előtt; erre fogjuk felhasználni ezen tisztelt és bizalmas körben is pihenésre szánt perczeinket, s egyetünk is egyik tényezője lesz az előitéletek eltávolításának, a félreértések helyreigazításának, s körünkben a pártviszálynak helye nem leend.

Ezek igaz érzelmei hazafi és baráti szíveimnek, s ezekkel üdvözlöm én önöket egyetünk ezen évfordulati napján. Vajha a jövő igazolja reményeim, s a megszokott s gyarapodott társulatban együttlétünk mind kellemetesebbé váljon.

Ezen hitben nyitom meg a nagygyűlést és kérem jegyző urat jelentését bemutatni.

Jogi szemle.

A perrendtartás 528-dik §-a.

Perrendünk temérdek hibás intézkedései közt különösen kirivónak találok a holtak nyilvánítási eljárást szabályozó 528 cikket; tekintetbe véve azon körülményt, hogy magánjogunk már talán munka alatt van, s a perrendtartás ezen érintett cikke inkább az anyagi, mint az alaki jogba tartoznék, figyelmeztetve az illető szakfőria-akat az új perrendtartás ezen hivatkozott cikk szerinti eljárásból eredhető jogi elvtelenségek és ellenmondásokra, módosítva veendik azt föl a polgári codexbe, s ezáltal megfelelőnek a tudomány és gyakorlat követelté igényeknek és kívánalmaknak.

Ezen hivatkozott cikke a perrendtartásnak, mint legnagyobb része, az osztrák törvényekből s nevezetesen a polgári törvénykönyvből vétetett át. Az t. i. nem egyéb, mint azon polgári törvénykönyv 278. §-ának szóról szóra való szolgai lefordítása. Természetesen nem figyeltek az illetők arra, miszerint az osztr. polg. törvénykönyvnek, valamint sok más, úgy nevezetesen ezen imént hivatko-

TÁRCZA.

Földünk fejlődési anyagai.

(Böhner „Leben und Wehen der Natur“ című művéből.)

A földgömb őstörténete kezdetben kozmikus volt s lényegesen függött össze a naprendszer fejlődésével. Mintán azonban a föld, mint alárendelt rész, elkülönült a magasb kozmikus egésztől, megkezdte különös fejlődési stádiumait.

Az emberi nem bölcsője, melyen mai nap oly biztosan lakunk, hajdan nagy tűzgömb gyanánt lebegett csillagközpontja körül. Tűzhullámai, mint izzó óceán hőmpölyögtek az egyenlítő körül, egyik sarktól a másikhoz, szirtek, partok nélkül. A most létező vizek összes tömege és a föld valamennyi folyékony alkatrésze izzó párák voltak; ezek képezték az ősvilági légkört. E légkör, mint egy üstökös lebegett a tüzes óceán fölött, óriás kiterjedésben, sűrűen és komoran, sötétre vörhenyítette az izzó hullámok viaszfényétől — egy khaosz a másik fölött.

Mintán a föld melegsége folytonosan kisugároz a világtérbe, a föld izzó tömege kívülről befelé lassankint hűlni kezdett, mindinkább sűrűsödött s szivós, szilárd kérget kapott. A földgömb közepe most is egy óriási tüztömegből áll, melynek torpadási rétege körülbelül 20 mérföld kiterjedéssel bír. A föld tüztömegének közvetlen hatását a párákorré kéreg akasztotta meg, s ekkép a légkör gázai és vizgőzei annál gyorsabban hűlhettek és sűrűdhettek.

Mihelyt az első vízfolyam érintkezésbe jött a tüzes földkéreggel, kezdetüket vették a hatalmas harcok tűz és víz között, melyeknek jelenlegi tűzokádóhegyeink krátereiben történő ismétlődése csak gyöngye utóhangnak tekinthető. A borzasztó harcok és a légkör ellennyomása következtében orkánoknak, dörgő földrengéseknek kelle támadniok, minöket mai nap még képzelni is alig bírunk.

A még vékony földkérget a túlizzó vizgőzők részben újból elválasztották, a megolvadt anyagokkal féljegezes tejkővé, gránittá, gyurmaggá stb. alakították, emelték, süllyesztették, vegyítették, s ismét új izzó kötőmeggel borították el, míg végre a föld torpadási kérge szilárdabb alakot nyert.

Új stádium áll be az óceán alakulásával. A komor légkör kiderül, rokonulnak a rokonok. Képződik az ősközet; le van téve a földkéreg alapja. A légkörnek esőpöghető folyadékká tömörülése folytán a rokon parányok egyesülni voltak képesek. Az éleny vizet képezett a könenynyel, szénsavat a szénnel, varlát és hegyjegeczet a kovával, mezeipátot a timanynyal, márványt a mészenynyel, érczeket a fémekkel, égvényeket és földeket a fémfélékkel. Egyik parányuk a másikat kelle kiegészítenie, szolgálnia az egésznek, hogy előmozdítsa a föld magasabb fejlődési fokát.

A földképződés minden korszakában tervszerű teremő-erőt észlelünk. Előbbi teremő-korszakokból származó, kövületmaradványokkal bíró hegyrétegek veszik körül a földgömböt, mint égyürrük a fa tőkét. Ezen emelkedő hegyrétegek egymásutánjában kitörölhetlenül van kifejezve a létezők hasonlósága és rokonságának törvénye eleven testalkattá képződhetési képességüket illetőleg, nemkülönben ama törvény is, mely szabályozza a fajok és egyedek fokozatos előhaladását alsó tagosodástól magasabb tagosodáshoz, tökéletlenebb kifejlődéstől mindinkább tökélyes kifejlődéshez.

Az egymásután következő földrétegek keletkezésével az azokban előforduló növény- és állatvilág egyenlő lépésben halad. Minél régiebb a réteg, szerves alakjai annál egyszerűebbek és kifejtetlenebbek; minél újabb a telepréteg, szerves alakjai annál fejlettebbek és elágazóbbak. A szerves formák megfelelnek mindig ama földréteg fejlettségi fokának, melyben annak idejében léteztek. — Minden korábbi fejlődési fok megjósolja alapiában a következő fokokat, ép úgy, mint a csíra a belőle keletkezendő növényt és minden következő fok tökélyesíti az előtte valót.

A pezsgő őstengernek, mely körülhullámozta az egész földet, sűrű víztömegei a földkéreg egy részét iszaprá olvasztották föl, úgy, hogy az magába fogadta a félig megszilárdult földkéreg minden anyagát (kova, mész, agyag, só stb.), míg a víz telítve lett.

Az éleny folytonos fogyasztása kövekezében a légkör nyomása lassankint csökkenni kezdett, a mi ismét azt eredményezte, hogy a víz egy része elpárologott, az iszapenger mind jobban hűlt, a legrégibb vizalakulatok pedig leesapódtak. A földkéreg képződményei — kövecs- és agyalalakulatok, keselykő — félig megolvasztott s félig darabokra zúzott tömegekből állanak, melyeknek alsó lapja újból megolvadt s jegeczes palává, csillámmá és szarufényenyé tömörült, úgy, hogy azok a tűznek s egyszersmind a víznek is alkotmányai.

A legrégibb rétegek kövek sokáig lágyak, hajlékonyak voltak. A föld további hűlése folytán azonban a föld közepe mindjobban tömörült és kisebbedett. A földkéreg ezáltal sok változáson ment keresztül, hegyekké és völgyekké alakult. Majdnem egy telepréteg sem maradt meg eredeti vizirányos helyzetében; némelyike nyeregformára görbült meg, másika majdnem függőleges állást nyert, vagy épen megfordítva lett, össze-vissza törtetett és hanyatott.

A föld központjának belső tüze sok gőzt és párárt fejtett ki, melyek a kéregrészekben keresztültörtek, azokat fölfelé nyomták, megrepesztették és halomra döntették. A szintező víz ennek folytán annál több támadási pontot nyert, honan a hegyeket elmoshatta, a hegyek alkatrészeit ismét homokká tördelte s újból görgyületekké alakította.

A szárazföld lassan és nem egyenletesen emelkedett. Először az alakulandó szárazföld szélei szálltak föl, míg a bekerített részek még a víz felszíne alatt voltak. A középső részeket később ülepedékek és mikroszkopikus létező tárgyak töltötték be; másutt, hol a víz el nem folyhatott, e részek örök időkre tengernek maradtak, például az Aral és a Kaspi tenger s a nagy tó Afrika bensejében.

(Vége következik.)

zott 278. cikke is, melynek hibás voltát óhajtom ezúttal kimutatni, és a mennyiben kimondatik az, hogy: „azon nap, melyen a holtak nyilvánítás jogerejüvé vált, a társaság levő törvényi halála napjául tekintetik” — már teljesen elavult s az elöhaladt jogtudomány és gyakorlatnak többé meg nem felel. Ily hiányok folytán a német jogtudósok az osztr. polg. törvénykönyv mielőbbi revidálását már évek óta sürgetik s elkerülhetlennek tartják. És ezek közé tartozik a 278-ik §. kirívó hiányossága is.

Tebát már ez okból sem lett volna szabad ezen 278. §-t minden módosítás nélkül az új perrendtartásba tültetni.

Daczára ezen tudományban elterjedt s gyökeret vert jogi meggyőződésnek, fölvetetett az osztr. polg. törvénykönyv ezen hibás cikke az új prtsba, a helyett, hogy a módosítást s változást szenvedett volna.

Én nem tagadhatom, hogy a perrendtartás ezen az osztr. polg. törv.-könyvből átvett 528. cikke határozott és előforduló esetekben alkalmazandó is. Észrevételeim azonban nem is de lege sic lata, mint inkább de lege ferenda vonatkoznak. Határozottan mondom, hogy a perrendtartás idézett cikke helytelen, sőt annak minden esetekbeni alkalmazása bizonyos körülmények közt képtelenségekre is vezet; mert ezen cikkben foglalt határozat állapítja meg, miszerint a törvényszabta s a perrendtartás 523. cikkében a) b) c) alatt elősorolt vélelmi körülmények tetteleg valósággal beállottak, mi gyakorlatilag nagy horderejű lehet, mely állításomat példával fogom támogatni s fölvilágosítani.

Eltekintve attól, hogy azon esetben, ha a hiányolt holták nyilvánítását, annak mind örökösei, mind hitves társasága kívánják, a két külön eljárás folytán hozott bírói határozat, mennyiben az előbbi esetben kisebb, az utóbbiban nagyobb ovatosságnak van helye, igen könnyen két különböző napon válhatik jogerejüvé, minek következtése az, hogy két különböző halálozási nap állapittatik meg, mi — a mennyiben bárki is csak egyszer halhat meg s bárkinek is csak egy halálozási napja lehet — a képtelenségek közé tartozik.

Tegyük föl továbbá azt, hogy valaki háboruban nehéz sebet kapott s három év óta hiányoltatik, holtá nyilvánítása iránt azokban nem mindjárt, hanem csak 1 évre rá tétetik az illetők részéről lépések, s míg ez eljárás folytán ítélet hozatik s jogerejüvé válik, ismét két év mulik el, minek következtében a hiányoltak halála napja, nem megsebesítése után három, hanem hat év múlva fog beállniak vétetni; e perczig pedig élnek tekintetvén, a netán eddig megnyílt örökségben és hagyományokban fog részesülni, melyek a számára rendelő gondnok által birtokba vétetvén, az ő végrendeleti, vagy törvényes örököseire fognak szállani; holott azon esetben, ha halála napja a törvényben megállapított 3 év leforgása utáni napra tétetik, az ezután megnyílt örökség s hagyományok általa megszerezhetők nem lesznek, s így örököseire nem fognak átszállhatni, hanem azoknak jut, kikre különben leendettek szállandók. Ez okból a hiányoltak örökségi jogai 100—200 év múlva is számba lesznek veendő, ha azalatt holtak nyilvánítása iránt senki részéről lépések nem tétettek, vagy ha tétettek is, de az e feletti ítélet még jogerőre nem emelkedett.

Van azonban itt még egy harmadik igen fontos ok, mely a perrendtartás ezen határozata ellen szól.

Megtörténhetik ugyanis, miszerint a holtak nyilvánítási tárgyalások folyama alatt a holtak nyilvánítást, örökösség végett kérvényező meghalálozik, a midőn — miután az általa kért s a holtak nyilvánítást kimondó ítélet még jogerőre nem emelkedvén, az ő halála az előbbiét megelőzné s így nem ő örökölné attól, hanem az ő töle, noha már tetteleg előbb meghalt, mi csakugyan vizsgálás helyetbe hozná az illető örököseket.

Mely fölhozott okokat kellőleg méltányolván, s tekintetbe vevén, természetesebb volna azon napot a hiányolt halála napjául tekinteni, a melyben a perrendtartás 523. cikkében a) b) c) alatt elősorolt vélelmi körülmények tetteleg beállottak.

Ily értelemben határoz a szász polgári törvénykönyv is, melynek 43-dik szakasza határozottan mondja: „Als Todestag gilt der Tag, an welchem die den Antrag auf Todeserklärung begründende 20-jährige oder 5-jährige Frist abgelaufen ist“ — vagy is: halálozási napul azon nap veendő, a melyen a holtak nyilvánítást megállapító indítvány 20, vagy 5 évi határideje már lefolyt.

A súlyok- és mértékekről.

(Folytatás.)

A mi a singet illeti, ez közönségesen két láb, vagy is 24 hüvelyk volt.

A párisi szövetség, rúdnek nevezetett és 3 láb, 7 hüvelyk és 8 vonalból, összesen 5240 vonalból állott, azonban a selyemszövetet 5270 vonalnyi rúddal mérték.

A lipcsei singgel arányosítva száz lipcsei singgel egyenlő 84 $\frac{3}{4}$ berlini sing, 81 $\frac{3}{4}$ brüsseli sing, 99 $\frac{7}{8}$ drezdai, 84 $\frac{1}{2}$ konstantinápolyi, 61 $\frac{7}{8}$ londoni, 79 $\frac{3}{8}$ moszkvai, 28 $\frac{7}{8}$ római, 91 $\frac{3}{4}$ bécsi sing.

A mi az ölnyi hosszúságot illeti, minthogy az emberek nagyságához képest a kiterjesztett karak mértéke különböző volt, elhatározatott, hogy 6 párisi láb, vagy ennek megfelelő 3 sing vétetett egy ölnyi hosszúnak és evel méretett a kúta, folyók, földüregek mélysége, oszlopok, tornyok és általában épületek magassága. Azonban ezen fölméréseknél is az ől hosszúsága nem volt mindig egyenlő mértékű, mert használtatott az 5 lábnyi ől is, melyel a halászatra használt kisebb hajók hosszúsága méretett, 5 és fél láb hosszú volt a kereskedelmi és 6 láb a hadihajók mértéke.

A földmérésnél egyáltalában a 6 láb hosszú ölek használtatnak, melyeknek területi fölmérése a hosszúságot és szélességet is egy öllel mérve, ilyen négyszegűlők száma szerint eszközöltetett.

Valamint a hosszúságúkat, épen úgy a súlymértékek neme, különböző tartományok és népek szerint különféle volt.

Ezek közül ismeretes volt a Németországban használt „kölni mark,” mely szerint a forintok értéke szabályoztatott a pénznekemnél, azonban 1526-tól 1559-ig ezen pénzmérték is többször változást szenvedett.

A kölni mark, mint arany súlymérték, 24 karatból, vagy is 288 szemerből is, mint ezüst súlymérték 16 lath, vagy is hasonlólag 288 szemerből (granból) állott. Innen mondják egy mark tiszta érem tartalmát egy finom marknak.

Azon eredeti mérték, mely szerint a kölni mark volt meghatározva, elveszett, azonban Köln városában jelenleg is van több ily eredetinek használt súlymérték; de, hogy azok közül melyik a legigazabb, azt most már senki sem képes meghatározni.

Es így határozatlan arányban még Németországban is a pénz-, illetőleg fölmértéknél, hasonlólag a hosszúságúhoz számtalan különféleségek keletkeztek, honnan eredtek az ugynevezett pénzlabak különböző megállapításai, például: a lipcsei, porosz, conventiós s a többi 30 számra is terjedő pénzmértékek.

Láthatjuk tehát, hogy azon esetben is, ha akár a hosszúság-, akár a súlymértéknek bizonyos eredetijét meghatározzuk, ekkor sem vagyunk biztosak a mérték állandóságában, mert miként az őskoriak, úgy elvesznek az újabb kori mértékek eredeti példányai, ez pedig nem egyszerű dolog; sőt, tekintettel a jövőre, igen figyelemre méltó azon kérdés, hogy az utókor sokszor nevezetes esetekben, miként leszen képes a mi mértékeinket határozottan megállapítani akkor, mikor az eredeti példányok már rég elvesztek.

Gyárfás József.

(Folytatása következik.)

K ü l f ö l d.

A „Nfr. Presse” szerint azon 13 egyházpolitikai kibocsátvány, mely az Arnim-féle perben csak is a titkos tárgyaláson olvastatott fel s a mely elítélését egyedi alapiját képezi, kizárólag a pápai szék megüresedése esetére vonatkozik s azon magatartást jelzi, a melyet Németország a pápai szék megüresedése esetén az újabb pápa-választásnál elfoglalni szándékozik.

Versaillesből írják, hogy az Assemblée nagy többséggel elfogadta a bizottság ajánlatát, hogy Bourgoing választásának verificalása elhalasztassék s erre nézve egy parlamenti enquête nevezetessék ki. Goblet interpellatiójának tárgyalása ezen időre halasztatott el. Az igazságügyminiszter kinyilatkoztatta, hogy a kormány a bizottsági ajánlatnak sem ellene, sem mellette nincs.

Gr. Andrassy, a mint Bécsből tudatják, a Pest és Bécs közötti hótörődés által akadályozva volt a török nagykövet fogadtatásánál jelen lehetni.

Berlinből írják, hogy a külügyminiszteriumban ügykezelési útmutatáson dolgoznak a német külföldi követiségek számára, a mely a levéltár és a jegyzékek kezelését szabályozza.

A Pétervárra egybehívott újabb konferenciát illetőleg Angolország most is azon álláspontot foglalja el, melyet a brüsseli konferencián nyilvánított s ezen nézet részére megnyerte Svéd- és Dánországot s Németalföldet.

A „National Ztg.” szerint a porosz kormány a porosz bankrésztvényesek részvényeit 1876. évre felmondotta. Falk közoktatási miniszter a veres sasrend csilagkeresztjével díszítettetett fel.

Castelar, mint a „Siécle” munkatársa, egy fényes cikkben a latin nyelvtörzsek egyesülését hangoztatta.

H i r v a t.

— **Királyné ő felsége a műcsarnokra 1000 forintnyi járulékot utalványozott születésnapja alkalmából;** mi is őszinte szívvel üdvözljük Felséges király asszonyunkat, ki nemzetünk köznevelődése iránti jó indulatának már annyi fényes jelét adta.

— **Városunk árva-leányháza javára ma estvére rendezett előadásra Szigligeti „Vid” című történeti drámája van kitűzve.** Teljes reményünk, hogy a nemes czél nem hagyja közönség nélkül ez alkalommal sem a más-kor is csaknem mindig telt Apollo termet.

— **A maros-vásárhelyi kaszinó-egyletnek 1874. decz. 27-én történt nagy gyűlésében igazgató-tagoknak:** Bihari Sándor, Kabós László és Z. Dr. Knöpfler Vilmos; választmányi tagoknak: Ajtai Mihály, Dr. Antal László, Borosnyai Pál, Z. Bodolla János, Csiki Márton, Dr. Csiki József, Czecz Miklós, Dr. Damokos Antal, Dr. Endes Gábor, Dr. Engel Imre, Filep Albert, Gyarmathy Samu, Horváth Gáspár, Mentovich Ferencz, Mikó Mihály, Richtzeit Zsigmond, Szentiványi Kálmán, Schneider József, Szilágyi Miklós, Szöllösi Soma, Tribusz Antal, Petri Ádám, Urr György, Vajda Simon. Pénztárnoknak: Göldner Nándor; gazdának: Sós József; jegyzőnek: Gyárfás József megválasztva lettek.

A Deák-párti értekezletre, mely f. hó 28-án tartott a megyeház nagy termében, mintegy 200, jobbra vidéki tag jelent meg. Az értekezlet egyhangulag elfogadta a kiegyezési alapot, egyszersmind azonban hazánk jeleni helyzetét aggasztónak s olyannak nyilvánította, melyen csak egy egészséges s a közjogi alapot nem bolygató pártalakulás segíthet; valamennyi szónoklat értelmében oda ment ki, miként belpolitikánkban okvetlenül gyökerező rendszer változásra van szükség, csak ennyit mondottunk mi is annak idejében, midőn a „Kelet” oly nagy garral megtámadott: ez jelszavunk s törekvésünk lesz a legközelebbi választások alkalmával, annak, tehetségünkől kitelhetőleg érvényt is szerezni.

— **A pesti kir. ítélőtábla egyik tanácselnökévé a „Nemzeti H.” szerint Horváth Döme fog kinevezetni.**

— **A bécsi jogász-bál lady patronessául gróf Andrassy Gyuláné kéretett föl.**

— **Kötél általi halálra ítélte a helyi kir. törvényszék tegnapelőtt Adorjáni Sándort, ki az annak idejében lapunkban is említett szörnyű gyilkosságot anyósán: Makka Pálnén elkövette.** A borzasztó tett indoka, mint vádlott maga bevallotta, pénz és vagyonhozjutás volt. Az ítélet ez alkalommal feleségére, kit a nemtelen ember bünszerzés és büntársasággal vádol azon okból nem terjesztetett ki, mivel egy lényeges tanu a végtárgyalásra meg nem jelent. Vádlott az ítélet ellen fölebbezett.

— **A „Nemzeti Hírlap” című Toldy István által szerkesztett új politikai napilap mutatvány-példánya szerkesztőségünkhez is beküldetett.** Sajnáljuk, hogy térszűke miatt tüzetesebben nem ismertethetjük e külalakjára ép oly csinos, mint tartalomdús lapot, melyet, mint hírlapi irodalmunk egyik legolcsóbb termékét egész megnyugvással ajánlhatjuk olvasóinknak.

— **Széchenyi István grófnak egy eddig meg nem jelent munkáját adja ki az „Athenaeum,” czime: „Ön ismeret.”**

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1874-dik évi decz. 28-án és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Tanács polgári ügyekben.

Binder Mihály k. t. r. b. által.

B. Veselényi M. s t. Lőrincz D. s t. e. szolgál-mány hátrálék, Eberth D. Juschán M. e. haszonbér, Lőrincz M. Schusztér K. e. som. vh., Keinczel Gy. Kreuczer J. e. kölcsön, Dietrich és Fleischer czég Lang Fr. e. vételár, Geist J. Felekán J. s t. e. kölcsön, Herter J. Nicolai J. e. adósság, Török A. Sukösd J. csódtömege e. tömeggondnoki díj, Dohatás Simionné Szűcs Vaszilie s t. e. két telek, n.-szebeni takarékpénztár Zeigler L. e. költség megtérítése, Bespaletz J. Stolz J. e. munkabér, Hintz M. Herbert M. e. adósság iránti perük.

Ferencz Károly k. t. r. b. által.

Appel Lászlóné gr. Töldi Rózsalia e. zárlat, Neu-
mann József Dénes György e. kártérítés, Borza Dávid
s t. a gy.-fehérvári káptalan s t. e. igény, Pál Klára s
t. Pál Ferencz e. osztályrész, Fehér Sigmund s t. Fe-
hér István e. végrendeleti rész, Maskó Miklós b. Kemény
Györgyné s t. 2000 forint átkeblezése, Csiki Lukács b.
Kemény Györgyné s t. 3050 frt átkeblezés, Bogdán Ist-
ván b. Kemény Györgyné s t. e. 1600 frt átkeblezése
Bogdán István 300 frt átkeblezése, Aerkader Karolina
Teutsch János s fia és s t. e. igényper, a kalotaszegi
takarékpénztár Máriaffy Albert s t. e. 3000 frt, Gál
György s társai Trencsényi Lajosné s társai e. végren-
delet érvénytelenítése, Székely István Flórián János e.
200 frt, Székely István Flórián János ellen 200 forint
iránti perük.

Csergedi János k. t. r. b. által.

Korp János Rádu György e. 1327 frt kártérítés,
Siándru Paraschiva Sziofáriu Dumitru ellen ingatlanok,
Rosca György Petricu Györy hagyatéka e. tulajdonjog
Micleu Makava Birlea Mária e. végrendelet megsemmi-
sítése, Popa Opri Moiste Gisoiu Petru e. 232 frt, Ban-
cziu Savu Popa Juon e. 100 frt, kir. kincstár Chmi-
chofsky Rokus e. 15 frt, kir. kincstár Bong Jóska ellen
16 frt 80 kr., kir. kincstár Cseika Samu e. 15 frt 12
kr, kir. kincstár Balog Trési e. 15 frt 12 kr, Borgó
Zsoszény községe Pahone Simion e. 182 frt és 7 frt
24 kr, Skrobu Mari Neichsiu Nicolai e. som. vh., Clvio-
cianu László Popa Niculai e. birtokháborítás, Codru J
Pusiariu Juon e. 10 frt, Caystea Gligor hagyatéki ügye
iránti perük.

Dr. Endes Gábor k. t. r. b. által.

Gyertyánfi Ede csödtömege Fogarascher Károly e.
Lázár Elek Máthé Ambrus e. 224 frt kártérítés,
Fried Albert Vajda György e. 500 frt bánatpénz, Blio
Hersch Vitéz János e. som. vh., Volf Dávid Rigmányi
Márton e. 61 frt, Ganesch Gusztáv Boeskor Sándor e.
480 frt, Máyer József Müller János e. 23 frt, Blum
Lázár Nagysajó községe e. 239 frt, Béli Tivadar Doga-
riu Demeter e. haszonbér megszüntetése, Béli Tivadar
Buza George e. haszonbér megszüntetése iránti perük.

Déési Farkas k. t. r. b. által.

Szabó József s t. Rezuck Lajos e. egy szántóföld,
a kir. kincstár Katona László e. koresmajog, Kalota-
Szentkirály községe Székely községe e. erdő s legelő
megosztása, Kolbi Ferencz b. Vesselényi István e. 85
frt, váltóper, Moldován Jánosné Maurer Károly e. végre-
hajtásos ügye, öz. Kovrig Györgyné s társai Daczó Já-
nos e. 800 frt, Hoffinger Mártonné Velicska Erzsébeth
hagyatéka, gr. Rhédei Stéfánia b. Vesselényi Istvánné
Gámenczi Márton és b. Vesselényi István e. tulajdoni
igénypere, gr. Rhédei Stéfánné Kacz Gábor s Mór és
b. Vesselényi István e. tulajdoni igény, Gy.-Fehérvár
sz. kir. város tiszti ügyésze Bárb Miklós városi orvos
Schoket Károly e. tiszti keresete iránti perük.

Pogány Károly k. t. r. b. által.

Vitéz János, mint Putnoki József árvái gyámja
Nuc Juon s társai e. 2310 frt, b. Horváth Ödön Májer
János s társai e. 250 frt kártérítés, Simon Györgyné
Gócz János e. 87 frt, Demeter Rebeka Bertalan Móze
e. 185 frt, Bertalan Mózes Demeter Rebeka e. kötele-
zettség teljesítése, Bagoly József Vajna Demeterné ellen
szerződvény, Rédei Vaszilie Huszenák Mihály e. som.
vh., a rettegi izralita hitközség Mihle József e. 300 frt,
Czitrom József Hosszu József és Rácz János ellen 40
frt, Dregich Szamoila Mosninku Nicolai e. kártérítés,
Kaaszt Johán Pongrácz György e. 100 frt, Stoeszszel
Arahám Szász Marczy János s t. e. iránti perük.

Illyés Károly k. t. p. b. által.

Moldován Kata Pausenberger József ellen 239 frt
bekeblezés, Moldován Kata a brassói bányatársulat el-
len 175 frt, Zoltán Gábor Moldován Juon e. ügyvédi
munkadíj iránti perük.

Dr. Dózsa Miklós k. t. p. b. által.

Pál Mózes Bálint Pál Mihály e. 8 frt s járuléka,
Bartha József Solymosi Károly s neje e. biztosítás, Né-
met István Biró András e. som. vh., öz. Szabó Domo-
kosné Szabó Domokos e. haszonbér és bérlettől elmoz-
dítás, Lukácsfi Kristóf Kovács Péter s neje e. 76 frt
80 kr iránti perük.

II. Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal k. t. r. b. által.

Schmidt Mihály Jakóbi András e. több tárgy ki-
adása, kir. kincstár Herz Kristóf e. 2810 frt 25 kr,
Blan Lázár Mara Sándor hagyatéka e. 15600 frt vég-
rehajtásos ügye, gr. Vass Ádámné b. Buteáni Sándorné
hagyatéka e. 3850 frt, Blum-féle gőzmalom czég Foris
Imre csödtömege e. 100 zsák liszt 355 frt 95 kr, Foris
Imréné Foris Imre csödtömege e. tulajdon, Felek köz-
sége Deutschländer Márton örökössei e. 1861 frt 25 kr,
Gagyi Péternek Fiátfalva községbeni urbériségeiérti kár-
pótlások kiutalása, Csala Juliánna Csala István e. tu-
lajdonjog, Kézdi Anna Kézdi Mária e. tulajdonjog, Kézdi
Mária Kézdi Anna e. tulajdonjog, Teuch Sofia Klein
Márton e. feltár kiegészítése, Stein Julia Stein Vilmos
csödtömege e. kiszakítás, Luczer Izrael Pallós Ferencz
e. ingatlanok, Adámovics Dénes hagyatéka s t. Gritta
György e. 2 bányarészvény, Sima Ilia Sima George e.
egy szántóföld, nagy-szebeni takarékpénztár Thal János
s t. e. 52 frt 50 kr, Jaád községe s t. Földra községe
e. birtokháborítás iránti perük.

Sándor János k. t. r. b. által.

Deák Mihály Liebenvein Gusztáv e. 32000 drb.
zsendely és 24 pár deszka, Volt Veisz Moldován Jakab
e. birtokháborítás, Szabó Tódor Korpodean Jósif e. 13
frt 50 kr, a kir. kincstár Rau Vaszilie e. 166 frt 68 1/2
kr, ugyanaz Vresmás Juon e. 182 frt, ugyanaz Nekutz
Jákob e. 166 frt, ugyanaz Blondor Toma e. 119 frt,
ugyanaz Kocsorba Tódor e. 13 frt 57 kr, Szalagián Juon
e. 119 frt, ugyanaz Rusz Szimion e. 17 frt 15 1/2 kr,
ugyanaz Pável Vaszilie e. 119 frt 43 1/2 kr, Csonka Tyi-
for e. 182 frt, ugyanaz Kreesun Baluj e. 18 frt 94 kr,
ugyanaz Zigarój Gligor e. 13 frt 57 kr, Jakóbi Jakab
Mosucz Vaszi ellen 240 frt, Leményi János Rusz Juon
e. som. vh. Kuku Ábrahám Velle Dénes e. kártérítés,
a kir. kincstár Siotu Simion e. 18 frt, ugyanaz Nekutz
George e. 41 frt 43 kr, ugyanaz Csura Vortholomei és
Stef Vaszilie e. 174 frt 56 kr, ugyanaz Pap Jákob e.
166 frt, ugyanaz Tomoroga Joana e. 18 frt, Belej Ma-
tyei e. 18 frt, ugyanaz Holbura Alexa e. 18 frt 94
kr, ugyanaz Torfota Gyorgye és Flora e. 182 frt 43 1/2
kr, ugyanaz Prelucz Jákob és Czigarój Gligor e. 119 frt
43 1/2 kr, ugyanaz Tomoroga Juon e. 166 frt, ugyanaz
Kozma Flora Magariu és Hángán Kirilla e. 18 frt 94
kr, ugyanaz Belej Jákob ellen 20 forint iránti perük.

Pipos Péter k. t. r. b. által.

Cretiu Monoila Corutiu Jakabu e. 60 frt, Maha-
met Kaszapol Menáscher Itzig 45 frt, Nemesiu Chirilla
Duca Lárion e. 30 frt, Opreanu Joana Visalonu s t. e.
igény, Viorelu Miháiu Viorleu Juon e. 90 frt, Sofroun
Juon Oprea s t. Juon Nicola e. 29 frt 64 kr, Fazakas
Ferencz Bucur Visoli e. 24 frt 13 kr, Spalnescianu Já-
kobu Hadareanu Kozma e. 172 frt 20 kr, Zelch Stéfán
Zoppela Andreás e. 19 frt 58 kr, Haltrich Károlyné
Rideli József s társai e. elsőbbségi jog, Lébli Manaszos
Rintye Juon e. 5 frt 60 kr, Klein Ábrahámné Pintye
Juon e. 5 frt 10 kr, Mareszianu Sandu Rizsnyitia Juon
e. viszl., Demianu Joana Demianu Nicolai e. viszah-
lyezés, Gidali R. Affinje e. 18 frt,
a naszódi iskolaala e. fel-
mondásos ügye ir

Petri Ádám k. t. r. b. által.

Marginean Orga Vaszilie s t. e. fekvők,
Ferencz József Ferencz e. 7 frt 1 kr haszonbér.
Csutak László Kovács e. som. vh., Vieski Vla-
dimir Gergely Jákob e. felhívás, Császár Sámuel s t.
Siránovics Károly s t. e. 142 frt lakbér. Zavadi Jósef
Veiss Dávid e. biztosítási díj, Bucsár Jákob Szuján
Kosztán ellen kártérítés, a királyi kincstár Tulics Já-
nos e. kártérítés. Mik Juon Román Gavrilla ellen som.
vh., Burzó Dávid Bud Pintye e. som. vh., Juga János
s társai Zsurzsuka Juon e. som. vh., Chiva Tódor Ha-
ragos Gyorgye e. som. vh. iránti perük.

Szolga Miklós k. t. r. b. által.

Bernád József Máyer Márkus e. végrehajtás alóli
feloldás, Héjja József Aczél István e. som. vh., Deme
Ferencz Gál István e. som. vh., Szentos Gábor Feren-
cz János e. számadásos pere, Száva Antal s t. Dávid
Antal hagyatéka s társai e. 1741 frt 17 krajczár,
Konrad Mórész a bajudezi árvák ellen ügyvédi díj
iránti perük.

Istvánffy Pál k. t. r. b. által.

Kemény János Darkó Sándor e. 75 frt 52 kr s
járuléka, Solymosi Károly s t. Bartha József e. haszon-
bér hátrálék megfizetése, Biró András Biró Sándor e.
som. vh., Csép Lajos Török Gáspár e. 9 frt hitelvá-ár
s járuléka, Lázár Gerő Hankó Sándor e. 191 frt 5 kr
s járuléka, Vári Lajos Vári Sigmund e. 47 frt 83 kr
s járuléka iránti perük.

Illyés Károly k. t. p. által.

Buldea Anna s t. Marginean Simion e. öröklési
jog, Oprea Nicolai s társai Joanna Coman l. Stéfán
öröklési jog, Sipos Gábor Bogdan Antal hagyatéka ellen
6 frt, Czitrusán Todoszia s társai Zegreán Tagyer ellen
tulajdonjog, Szoboszlai György Faluvégi István és Lidia
e. zárlat, Csabai György s társai Orbán Domokos s tár-
sai e. egy eredeti okmány, Pálfi Mihály Biró Ferencz e.
30 frt, Kimpian Dumitru Nagy Sándor e. som. vh., Máyer
Ignác Kolesár Samu és Pista e. 28 frt s járuléka, Ku-
kuján Tódor Kukuján Szimion e. 40 frt, Jánó Péter s
t. Csillag Miklós s társai e. som. vh., Péter Gergelyné
Demeter István és neje e. 34 frt, Márkos Péter Duczim-
niczki János e. 10 frt 87 kr, Demény János Márkós
Lajos e. 25 frt 20 kr iránti perük.

(Folytatása és vége köv.)

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Deczember 88-án.)

5% metallique	69.85
5% nemz. államkölcsön	74.75
1860. államkötvény	109.60
Bankrészvény	999.—
Hitelrészvény	236.75
London	110.75
Ezüst	105.80
Arany	5.28
Napoleon arany	89 1/2
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	77.—
" " " temesi	75.75
" " " erdélyi	75.75
" " " horvát-slavon	79.56

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

(81)

Butor-eladási hirdetmény.

Maros-Vásárhelyt a (törög-ház felső emeletén
egy egész új garnitúr federes butor s több más házi
butorok, ugyszintén konyha eszközök szabadkézből
eladók. Értekezhetni ugyanott tulajdonos dr. Márkus
Sámuel rabbi uttal.